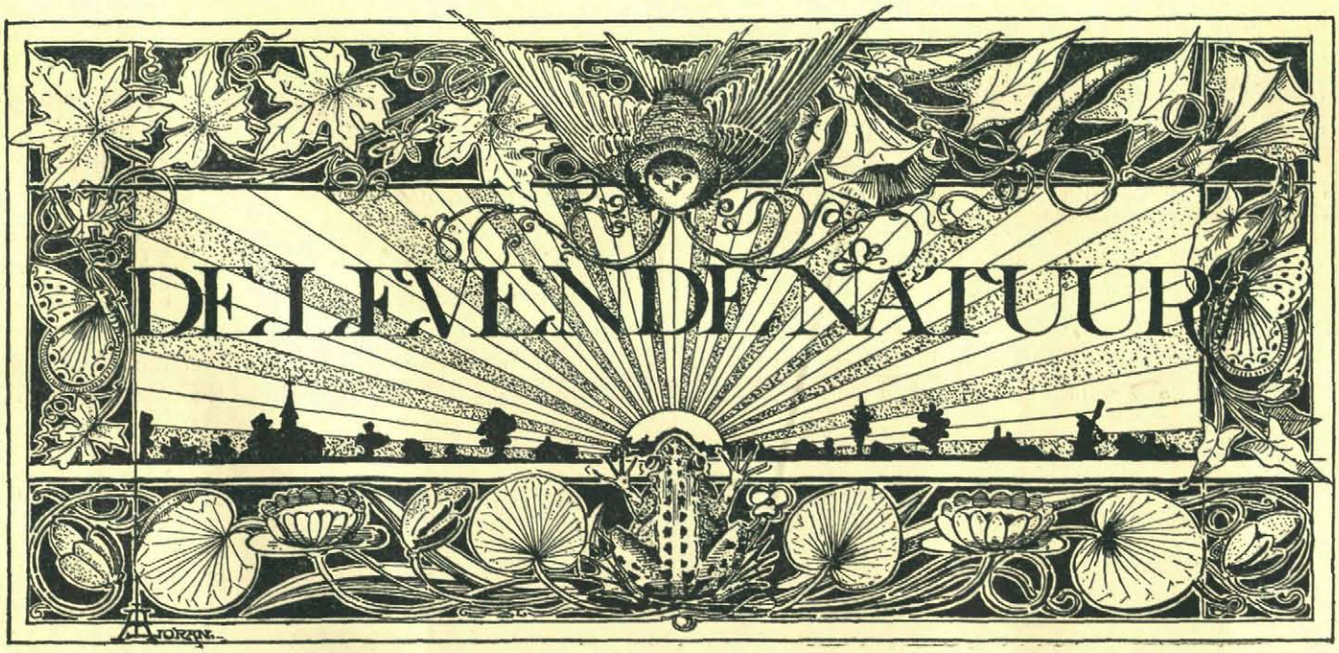
De Levende Natuur 9 (1):1-4 (1904)

April 1904. Aflevering 1.

REDACTIE
E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSSE, Bloemendaal.
ADRES DER REDACTIE:
JAC. P. THIJSSE, TE BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:
W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

VAN EEN ROODSTAARTJE, EEN KOEKOEK, EEN WEZEL EN EEN JAGER.

Ik voelde me bepaald melankoliek. De grieltjes waren weggewandeld en nu wist ik geen enkel nest meer.

Ik had er anders nog nooit zooveel gevonden als van 't jaar. Ik heb hier in de buurt kennis gemaakt met een jager en toen die merkte de ongevaarlijke belangstelling, die wij in vogelnesten hadden, wees hij er ons verscheidene.

Eens toen Mevr. H. en ik met hem uit waren, zagen we een vreemden vogel wegloopen. Ik dacht dadelijk, dat 't wel een griel zou zijn en de jager vond toen weldra 2 eieren in een kuiltje in 't zand liggen.

We waren heel blij met de vondst. Nu hadden we heerlijk gelegenheid de griel eens goed te bestudeeren. Het is een groot soort van plevier, veel grooter en krachtiger dan de kievit. Bovendien een nachtvogel met groote oogen en buitengewoon schuw. De situatie van 't nest was gunstig voor de observatie. Achter een duintje konden wij er ongezien pal bij komen, wat we na de vondst bijna dagelijks deden. Zoodra ons hoofd over 't randje van den duin kwam, stond de griel op van 't nest en liep schielijk, maar zonder drukte weg.

Tweemaal vloog hij weg en konden we de teekening op de vlerken bewonderen.

Na drie weken waren de eieren nog niet uitgekomen. Dat duurde zoo lang, dat ik zeker dacht, dat het schiereieren waren. Ik had ook altijd maar één vogel gezien, terwijl in de boeken staat, dat beide ouders zich met het broeien bemoeien en de vader gewoonlijk op wacht staat. Maar op een avond werd ik verrast door Mevr. H., die zich ook bizonder voor de griel interesseerde, en die mij kwam vertellen dat „de eieren piepten".

Nu was er groote opgewondenheid en drukte. We hadden mijnheer Steenhuizen, die in onze buurt was komen fotografeeren ter eere van de griel, beloofd hem een telegrammetje te zenden, als de eieren uitkwamen. Maar helaas, Steenhuizen was afwezig en de grieltjes zouden ongestereoscopeerd de duindoorns uittrekken.

Ik besloot een zwakke poging te doen een conterfeitsel van hen te krijgen. Den morgen van de gedenkwaardige avond waarop ik me zoo melankoliek voelde, was mijn stemming net omgekeerd, n.l. heel vroolijk en zelfs overmoedig, want ofschoon ik nog nooit gefotografeerd had, leende ik het beste fototoestel van een vriend, en ofschoon ik nooit teekende, nam ik teekenpapier en een potlood mee en trok om twaalf uur naar 't grielennest heen.

De grieltjes waren beide uit het ei en liepen. Eerst het toestel geprobeerd en op goed geluk een opname gedaan. Nu maak ik de jonggeborenen wakker door op mijn manier 't niet heel liefelijk stemgeluid van hun moeder na te doen. 't Flinkste

De Levende Natuur 9 (1):1-4 (1904)

grieltje wordt wakker, kijkt in 't rond, probeert zich op te richten, pikt wat op de grond en daarna naar zijn broertje. Daar krijgt hij het ooglid van de stumperd beet en gaat er hard aan trekken.

Dit lijkt me een geschikt moment om te vereeuwigen. Met mijn vinger op 't knipje bedenk ik opeens dat ik de eerste opname nog niet heb weggedraaid. Ik keer gauw 't toestel om en draai aan 't knopje, waarna ik tot mijn schrik merk dat al dien tijd het objectief half ontdekt is geweest, zoodat ik reeds twee platen bedorven heb. Ik nam daarna nog twee opnamen, maar mooi werden ze niet. Nu zou ik het eens met teekenen probeeren. Het resultaat was ook niet schitterend, maar 't genot van de teekenaar was intens. Dat grappige gedoe van die kleine grieltjes.

De Griel op 't nest.
Gefotografeerd door STEENHUIZEN.
De vogel is op de reproductie nog veel meer in 't oogvallend dan in de natuur.

Na een poos kwam de moeder achter de struiken om ons heen loopen. Ik hoorde haar scherpe lokstem. De kleintjes begonnen regelmatig te antwoorden en waren ten slotte niet meer in 't nest te houden. Uit medegevoel met de moeder ben ik toen maar weggegaan. Maar 't scheiden van de lieve diertjes viel me heusch moeielijk en de verzoeking er een mee naar huis te nemen was groot. Maar wat zou mijn keukenmeid wel gezegd hebben als ik behalve mijn tamme kauw nog zoo'n „vuil beest" in huis had gehaald.

Toen ik nu 's avonds weer ging kijken met mijn man was 't nest leeg, en waar moesten wij nu heen wandelen. Ik vrees dat 't gedaan is voor van 't jaar, zei ik tot mijn man. Steenhuizen had wel gezegd, dat hij zich recommandeerde, als ik eens een koekoek vond, maar hoeveel kans was daar nu op. Ik ken een deftige oude dame, die gemakkelijk zelf nesten vindt, maar mij overkomt het alleen, als een jager of ander persoon ze me wijst. Maar ik ga daar niet in boomen klimmen en door struiken kruipen enz. Dus daar dacht ik niet eens aan. Maar de verwonderlijkste dingen gebeuren soms en zooals de intelligente lezer reeds lang uit de titel van dit stukje begrepen heeft, dat verwonderlijke zou heusch dien avond gebeuren. De ijver zou beloond worden.

't Teekenen van 't grieltje had me plotseling met teekenijver bezield, en mijn man en ik namen ieder een vel papier en een potlood en we togen op weg om een zeer bizondere plant, die wij wisten te groeien, uit te teekenen, de Cerinthe. En ziet, pal bij de Cerinthe zagen we een klein vogeltje onder uit een boom vliegen. We zouden eens gauw onderzoeken of daar een nestje zat en ik stak mijn hand in een holte van de boom. Nu weet ik niet of 't van mijn hooge leeftijd dan wel van aangeboren schroomvalligheid komt, maar ik vind zooiets altijd een beetje griezelig. Bij de Cerinthe had ik nog juist een muizengang opgegraven, waar net een muis uit was gekomen, maar ik verwachtte aldoor, dat ik vinnig in mijn hand zou worden gebeten. Toen ik nu dus een harde pik in mijn hand kreeg, was ik niet zoo erg verbaasd, maar de schrik kreeg ik eerst, toen ik in plaats van een paar kleine donzige vogeltjes een groot naakt beest voelde, dat me dadelijk deed denken aan de jonge Vlaamsche gaaien, die ik verleden jaar opkweekte. Voorzichtig trok ik mijn hand uit 't gat, daarin lag een dier met een wijdopen rooden bek, een bek als een wond, zei mijn man. Een koekoek was 't, een jonge koekoek, nog kaal, met eenige rijtjes pennetjes, waar al blauwige pluimpjes uitkwamen, op den kop. De pleegouders, een paar roodstaarten, piepten

De Levende Natuur 9 (1):1-4 (1904)

Grieltje.

angstig in de boomen. Ze waren zeer bezorgd voor hun broedkind en namen 't hem klaarblijkelijk niet kwalijk dat hij hun eigen kindertjes heel handig uit 't nest had gekieperd, na ze eerst vinnig gepikt te hebben. We vonden twee gewonde lijkjes bij 't nest liggen. Ik was opgetogen over de vondst. We zetten den moorddadigen sinjeur weer in het nest en ik danste naar huis, vol verlangen 't groote nieuws aan mevr. H. te vertellen.

Wij gingen er daarna nog dikwijls heen. Al onze gasten moesten altijd de koekoek gaan kijken. Ofschoon hij dus veel meer met nette menschen omging dan andere jonge koekoeken, bleven zijn manieren deplorabel. Zoo had ik langzamerhand de practische gewoonte gekregen, het dier door de gast uit 't nest te laten halen. Om twee redenen. Ten eerste beet hij vinnig en ten twee de bemorste hij de hand van wie hem aanpakte, uit woede met een bruin vocht, dat in geen enkel opzicht leek op de stof gewoonlijk door zijn verteringsapparaat uitgescheiden. Ik weet ten huidige dage nog niet, of deze prestatie angst tot oorzaak had dan wel of de natuur hem de capaciteit tot het afscheiden er van als verdedigingmiddel had gegeven. Mij dunkt dat daarvoor anders zijn bek al voldoende was. 't Was merkwaardig hoe dat half kale dier zich naar achteren boog en dan met een ontembaar elan van lichaam en kop zich naarvoren wierp om heftige snavelstooten toe te brengen.

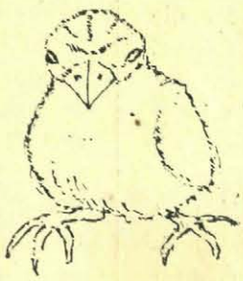
Wat mij wel verbaasde was dat hij in 't geheel niet probeerde weg te loopen. Waar ik hem zette daar zat hij en daar bleef hij. Een groote tegenstelling met de jonge grieltjes. Och ja, die lieve grieltjes.

Grieltje.

Maar laat ik daar nu niet meer over beginnen; ik zou u van die koekoek vertellen en van zijn treurig einde. Want ge begrijpt, lezer, dat met aldat bezoek en al die gastenhanden om dat nest etc. alles daar platgetrapt en open en bloot was geworden.

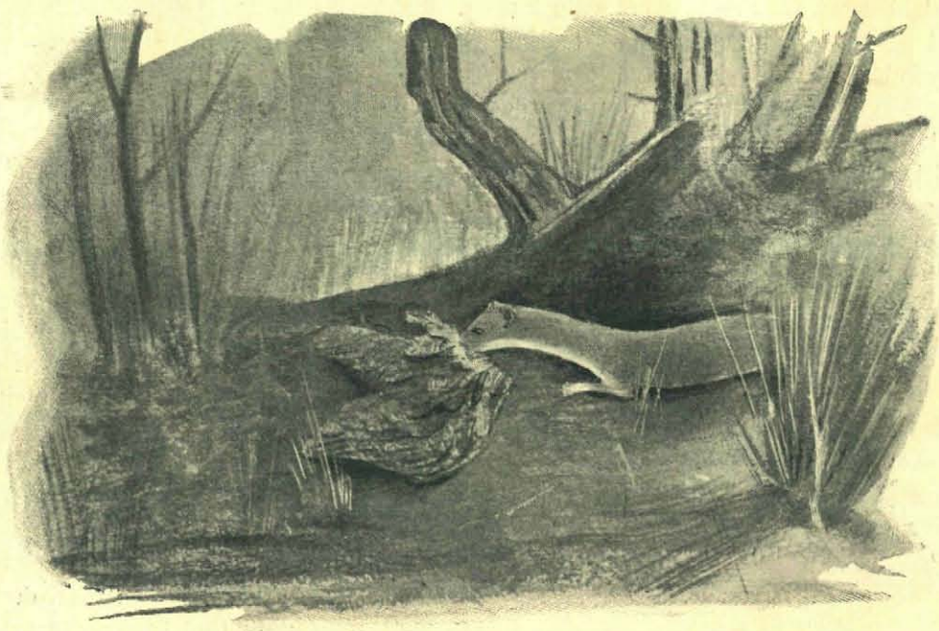
Toen was Steenhuizen gekomen en had 't nest gefotografeerd en ik begrijp niet hoe 't komt, maar dat doet alle nesten lang geen goed. Ik weet b.v. een nest van een wielewaal, dat 't niet overleefd heeft. Eens op een keer hadden mevr. H. en ik juist een bezoek gemaakt bij de koekoek en waren toen de cerinthe even goedenmorgen gaan zeggen. Toen we terugkwamen vonden we 't nest netjes verstopt achter takken. We stonden „onthutseld en bewogen". Daar hoorden we gegrinnik achter ons, zoo'n lach à la „Lederkous." Het was onze vriend de jager, die dat zaakje zoo had opgeknapt. „Hij is alweer zoo gegroeid sinds zijn portret gemaakt is," zei de jager. „Meneer Steenhuizen moet hem nog maar eens neme. Hoor, daar heb je de vader."

Grieltje.

Inderdaad hoorden wij pal bij een koekoek roepen. „Hij houdt zijn jong nog wel in 't oog, al laat hij hem door een roodstaart uitbroeden. 's Morgens vroeg moet je eens komen kijken, dan vliegt hij luid lachend langs 't nest heen en weer." Zou dat nu heusch de vader zijn, die wij hooren, vroeg ik.

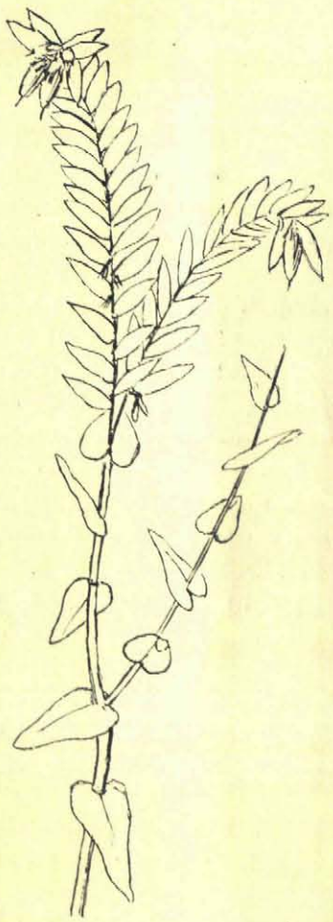
„Zeker, zei de jager, een koekoek kiest zich zijn eigen gebied en duldt daar geen andere mannetjeskoekoek in. Als je de koekoeksroep goed nadoet, dan kun je hem makkelijk te zien krijgen, dan denkt hij dat een ander mannetje op zijn gebied is gekomen en hij komt er strijdlustig op af. Ja, 't zijn felle vogels. Ze

Naar de foto van STEENHUIZEN.

De Levende Natuur 9 (1):1-4 (1904)

zeggen (hier glimlachte hij verschoonend), ze zeggen wel eens dat een koekoek 's winters in een sperwer verandert, maar dat is natuurlijk onzin." Weer riep de koekoek.

Cerinthe minor.

Wanneer zou 't jonkie voor 't eerst koekoek zeggen, zei mevr. H. droomerig. Nooit als 't een wijfje is, zei de jager droogweg. Of 't een wijfje of een mannetje was zal nooit uitgemaakt worden, maar koekoek heeft hij nooit gezegd. Want toen ik op een Zondagmorgen weer met een gast-slachtoffer op weg toog om de traditioneele visite te maken, kwamen we Steenhuizen tegen, die ons het volgende vertelde.

Hij was met den jager gegaan om de koekoek nog eens te fotografeeren, maar 't nest was leeg. De roodstaartjes gingen echter zoo te keer, dat hij vermoedde, dat de koekoek ergens in 't boschje zat. Ze zochten lang en overal, maar vonden niemendal. Zij hadden den moed al opgegeven en waren wat gaan zitten aan den kant van den weg, toen S. opeens de koekoek op wonderlijke wijze zich over den weg zag bewegen. Zij gingen kijken en vonden de koekoek zonder kop. Toen ze even gewacht hadden, kwam een wezeltje uit de struiken kijken. De jager ging gauw zijn geweer halen. S. zette zijn toestel klaar en in een en dezelfde seconde werd de wezel met zijn buit in den bek gefotografeerd en doodgeschoten.

Aerdenhout. Mevr. Den Tex—Boissevain.

HET TERRARIUM.

In het eerste en in 't tweede deel van ons tijdschrift heb ik in kleine opstellen het een en ander verteld over het inrichten en onderhouden van een eenvoudig terrarium.

Het schijnt, dat de meeste onzer tegenwoordige lezers deze stukjes niet kennen of ze niet voldoende vinden; ten minste onder de brieven om inlichtingen, die wij ontvangen, zijn er altijd, die vragen om voorlichting bij het behandelen van het terrarium.

Ook hebben mijn eigen ervaringen en die van kennissen in de laatste acht jaren mij natuurlijk weer heel wat geleerd; in vele opzichten zullen dan ook mijn raadgevingen blijken af te wijken van die van vroeger.

Wie nog beginnen moet met het maken van een terrarium of er een koopen gaat, doet beter er twee kleintjes te maken dan één groot; mijn ondervinding is, dat de dieren in kleine terraria het langer uithouden en gezonder blijven dan in een groote glazenkast. De oorzaak hiervan ligt hoofdzakelijk in de moeite, om de dieren geregeld te voeren en te verzorgen. In een groot terrarium toch kunnen de vliegen, muggen en wormen, het voornaamste voedsel, te gemakkelijk ontsnappen en wegkruipen.

Ook is het aantal diersoorten, dat tegelijk in een terrarium gehouden mag worden, zeer beperkt, wil men niet het gevaar loopen, dat er van die raadselachtige verdwijningen gebeuren, die ten slotte alleen verklaard kunnen worden met de onderstelling dat de commensaals onder elkaar kannibaaltje gespeeld hebben.

Verder moet het terrarium beplant worden, en dit vereischt veel zorg en tijd als de bodemoppervlakte groot is. Daarom alleen reeds is het verstandiger, liever een smal en kort, maar hoog terrarium te bouwen. Met een paar dennetakken, wat buxus en aucuba b.v. is zoo'n hooge kast lang mooi te houden, en de bodemlaag kan naar evenredigheid veel dikker worden; wat ook een groot voordeel is.

Wie meenen mocht, dat in zoo'n smalle hooge kast de dieren te weinig ruimte hebben, vergist zich; de logé's toch, zijn over 't algemeen geen sterke wandelaars; ook in de vrije natuur blijven ze zich binnen een verbazend klein kringetje bewegen; maar klimmen, de hoogte in, dit doen ze bijna zonder uitzondering bijzonder gaarne.

Een bijkomend voordeel, voor 't droge terrarium althans, is, dat we een hoog terrarium beter van zonlicht kunnen voorzien dan een lange en breede kast. Vooral in de steden, waar de meeste woningen zich toch al niet al te zeer in zonneweelde baden, is dit dubbel noodig.